

Vereniging van Belangstellenden in de Lakenhal

Beleidsplan 2011 - 2015

1. Inleiding

Het stedelijk museum De Lakenhal gaat een periode van transformatie in. In de afgelopen jaren zijn belangrijke stappen gezet voor de verdere ontwikkeling van het museum. Deze zijn:

- Grootschalige renovatie en uitbreiding van het museumgebouw, dankzij het historische besluit van het stadsbestuur om 13,5 miljoen EUR te investeren.
- Onder leiding van de directie wordt gericht en gestaag gewerkt aan de inventarisatie en beschrijving van de bestaande collectie. Op basis daarvan zal een analyse van de bestaande collectie komen en zullen besluiten worden genomen over een gerichte inkrimping respectievelijk uitbreiding ervan.
- Met de gemeente is verkennend gesproken over verzelfstandiging van het museum. Indien daartoe zou worden besloten, zal dit naar mag worden aangenomen – positieve – gevolgen hebben voor het bestuur en de financiële huishouding van het museum.

Het bestuur van de Vereniging van Belangstellenden in de Lakenhal (“VBL”) heeft medio 2010 besloten om in het licht van deze ontwikkelingen een analyse te maken van:

- De positie van het museum
- De positie van de VBL
- De relatie tussen het museum en de VBL
- Missie en visie van de VBL

De aldus gemaakte analyse is op 17 november 2010 in de algemene ledenvergadering aan de orde geweest en uitgebreid toegelicht aan en becommentarieerd door de leden. Ook is er meermalen over gesproken met de directie van het museum. Op basis hiervan heeft het bestuur dit Beleidsplan 2011 – 2015 opgesteld.

2. De positie van het museum

De Lakenhal; missie en visie

Sinds 17 augustus 2009 is Meta Knol directeur van De Lakenhal en heeft het museum de volgende missie: De Lakenhal maakt beeldende kunst en geschiedenis in Leiden toegankelijk voor zoveel mogelijk mensen om hen te inspireren en een bijdrage te leveren aan hun persoonlijke ontwikkeling. De Lakenhal vervult deze missie door:

- Het verwerven, bewaren en presenteren van de verzameling beeldende kunst en de verzameling Leidse geschiedenis
- Het presenteren van kwaliteitsvolle tentoonstellingen van (inter)nationaal belang op basis van Leidse bronnen
- Het nastreven van museale vernieuwing door avontuurlijke, interdisciplinaire projecten te ontwikkelen, ook in samenwerking met externe partners
- Het zoeken van een open dialoog met een breed samengesteld museumpubliek: het museum geeft informatie maar stimuleert bezoekers ook om eigen interpretaties en verhalen in te brengen.

De visie van het museum is:

De Lakenhal is een klassiek, stijlvol museum uit 1874 dat hard op weg is om een eigentijds, avontuurlijk museum van de 21e eeuw te worden. De Lakenhal heeft een lange geschiedenis, een hoogwaardige collectie en gemotiveerd en kundig personeel. Het museum onderscheidt zich door de avontuurlijke, wetenschappelijke en visuele kwaliteit van haar tentoonstellingen en collectiepresentaties.

Restauratie en nieuwbouw

Sinds de jaren vijftig wordt gesproken over de noodzaak van uitbreiding en restauratie van de monumentale 'Laecken-Halle' waarin het museum is gevestigd. De Lakenhal werd in 1642 gebouwd naar een ontwerp van Arent van 's-Gravesande en geldt als een van de hoogtepunten van het Hollands classicisme. Eeuwenlang was hier het centrum van de lakenhandel gevestigd, die de stad Leiden tot bloei bracht.

Onlangs stelde de gemeente Leiden een bedrag van 13,5 miljoen euro ter beschikking voor de restauratie en uitbreiding van dit bijzondere Rijksmonument. Een aanvullend extern te werven bedrag is nodig om alle plannen te kunnen realiseren: een nieuwe tentoonstellingszaal, aantrekkelijke publieksruimtes en een hoogwaardige herinrichting. Hiertoe zal de Stichting Lucas van Leyden Mecenaat zich in de periode 2011-2015 richten op het werven van aanvullende fondsen voor de restauratie en nieuwbouw. Daarna zullen de opbrengsten van het mecenaat ten goede komen aan (her)inrichting, programmering en andere bijzondere projecten van De Lakenhal.

Conclusie: de Lakenhal is een A-merk dat opnieuw moet worden "geladen". De renovatie en uitbreiding van het museum en een nieuw collectie- en aankoopbeleid gaan hierbij een belangrijke rol spelen.

3. Positie van de VBL

De VBL bestaat sinds 1918 en neemt een tweeledige positie in.

De positie van de VBL *als vereniging* is van oudsher "voor en door de leden". Onder "voor de leden" verstaan wij het organiseren van lezingen en evenementen (geregeld in het kader van lopende tentoonstellingen), en het met korting toegang krijgen tot het museum. Onder "door de leden" vatten wij vooral de van leden afkomstige financiële bijdragen, niet alleen als het gaat om contributie of daaraan gerelateerde schenkingen (veel leden betalen een extra bedrag boven de jaarlijkse contributie van 18 EUR), maar ook erflatingen en schenkingen bij het leven.

Dit laatste is het fundament voor de positie van de VBL als *partner van het museum in het aankoopbeleid*. De VBL heeft in haar 92-jarig bestaan tientallen kunstwerken aangekocht, geschonken, dan wel medegefinancierd ten behoeve van de Lakenhal.

Doelstelling van de Vereniging voor Belangstellenden

Ook uit de statuten van de VBL blijkt duidelijk de doelstelling om gelden bijeen te brengen ten behoeve van de *collectie* van het museum.

De VBL heeft als statutaire doelstelling: "De vereniging stelt zich ten doel om schilderijen en voorwerpen van kunst of historisch belang te verwerven, deze aan de gemeente Leiden aan te bieden ten behoeve van de verzamelingen van het stedelijk museum De Lakenhal, de aankoop door anderen ten behoeve van deze verzamelingen te bevorderen of geldelijk te steunen, alsmede de belangstelling voor het museum De Lakenhal te bevorderen met alle wettige middelen, welke daartoe kunnen strekken".

Het bestuur onderschrijft deze doelstelling volledig. Het geeft duidelijk de kaders aan: (i) het werven van fondsen om de aankoop van kunstwerken mogelijk te maken, en (ii) het bevorderen van belangstelling in de Lakenhal, in het bijzonder bij haar leden.

De huidige stand van zaken

Het bestuur heeft een analyse gemaakt van de huidige positie van de vereniging:

- De betekenis van de VBL is voor een vaste kern van leden duidelijk
- Het ledenbestand is heterogeen, anoniem, niet interactief en krimpend
- De activiteiten van de VBL zijn voor een grote groep van leden (en de grotere groep niet-leden) onvoldoende zichtbaar
- Met de directie en de medewerkers van de Lakenhal bestaat een goede relatie
- Er is geen specifiek aankoopbeleid

- Er is geen langere termijn visie voor de VBL ontwikkeld

Conclusie: de VBL heeft een positie die opnieuw moet worden “geladen”. Dat geldt zowel in relatie tot haar leden en andere belangstellenden, als in relatie tot het museum.

4. Relatie tussen het museum en de VBL

Ten aanzien van de relatie tussen de VBL en het museum is het beeld als volgt:

- De VBL en het museum weten elkaar doorgaans goed te vinden
- De relatie met de directie en de medewerkers is goed
- De VBL neemt al jaren een belangrijke plaats in als het gaat om de collectie van het museum. Dat geldt zowel bij het doen van aankopen als het beschikbaar stellen van gelden voor restauratie van kunstvoorwerpen (m.n. schilderijen)
- Er is geen specifiek aankoopbeleid
- De schenkingen die in het verleden aan de VBL zijn gedaan, zijn in eeuwigdurend bruikleen aan het museum gegeven. Deze relatie gaat op korte termijn geformaliseerd worden met een overeenkomst tot bruikleen
- Het museum maakt geregeld en intensief gebruik van vrijwilligers. In het verleden hebben bestuurders van de VBL hierin een belangrijke liaison-functie vervuld. Er is echter geen formele betrokkenheid van de VBL bij de vrijwilligers. Het museum zal binnenkort de operationele aansturing van de vrijwilligers oppakken.

Conclusie: de relatie tussen VBL en het museum moet opnieuw worden “geladen”. Dat geldt met name ten aanzien van de aankopen ten behoeve van het museum.

5. Missie en Visie van de VBL

Het bestuur van de VBL heeft op basis van de voorgaande waarnemingen en analyses zich beraden op haar *missie* (waar staan we voor?) en haar *visie* (waar gaan we voor?). Het bestuur heeft met instemming van de Algemene Ledenvergadering van 17 november 2010 het navolgende vastgesteld.

De missie van de VBL:

Het – in interactie met belangstellenden – stimuleren van de uitbreiding en het behoud van kenmerkende elementen van de collectie van De Lakenhal.

De visie van de VBL:

Het in dialoog betrekken van belangstellenden bij de fondsenwerving ten behoeve van een belangrijke aankoop in de kern van de collectie.

Het belang van de missie en visie is dat voor alle betrokkenen duidelijk is welke doelstellingen en taakstellingen de VBL heeft. Het bestuur zal deze missie en visie in zijn beleid en besluitvorming steeds als leidraad gebruiken.

6. Ledenbestand

Het ledenbestand is:

- heterogeen: het vergrijsd, leden vooral afkomstig uit Leiden e.o.
- anoniem: er is geen ledenlijst beschikbaar, ook niet voor de leden zelf
- niet interactief: er is tussen de leden weinig initiatief in de richting van de Lakenhal of anderszins
- krimpend: ten tijde van het schrijven van dit beleidsplan telt de VBL [600] betalende leden, het aantal leden neemt jaarlijks af met enkele tientallen

Het bestuur gaat voor de komende jaren de volgende maatregelen treffen ten aanzien van het ledenbestand:

- er zal hard aan werving van nieuwe leden worden gewerkt, niet alleen om het ledenaantal omhoog te krijgen, maar ook om te differentiëren, met name meer jongere leden te krijgen (“groter en groener”)
- het aanvaarden van het lidmaatschap zal makkelijker worden, door online daartoe de mogelijkheid te geven
- via internet zal het aantal activiteiten en vooral ook de mogelijkheid tot onderlinge contacten tussen leden worden vergemakkelijkt en gestimuleerd; aan leden zal een digitale toegangscode worden gegeven
- het bestuur is voornemens om de ledenlijst op de website te publiceren, die – alleen – voor leden toegankelijk is
- afhankelijk van de behoefte van leden zullen er ook “social events” worden georganiseerd: variërend van borrels bij tentoonstellingen tot de mogelijkheid voor leden om gezamenlijk tentoonstellingen bij andere musea te bezoeken

De doelstelling van het bestuur is dat het ledenbestand op lange termijn wat betreft grootte en samenstelling stabiel is. Dat is een noodzakelijke voorwaarde voor de continuïteit van onze vereniging én het welslagen van een goed aankoopbeleid ten behoeve van het museum.

Het streven is om in 2015 een ledental van 1000 te hebben.

7. Aankoopbeleid

Het bestuur is van oordeel dat het van belang is dat beleid wordt vastgesteld voor het inzetten van de financiële middelen van de VBL ten behoeve van aankopen (waaronder begrepen het laten verrichten van restauraties aan werken die reeds in eigendom zijn). Om dat beleid te formuleren heeft het bestuur het volgende gedaan:

- een aantal randvoorwaarden is geformuleerd waaraan aankopen ten behoeve van de Lakenhal aan moeten voldoen (zoals ten aanzien van de geschiktheid en kwaliteit van de kunstwerken om permanent “op zaal te hangen”)
- bij andere vergelijkbare verenigingen is navraag gedaan naar aankoopbeleid (zoals bij de Vereniging Rembrandt en Dordts museum), waarbij overigens opgemerkt wordt dat slechts in uitzonderingsgevallen een dergelijk aankoopbeleid blijkt te bestaan
- met de directie van het museum is gesproken over het collectiebeleid. Dit laatste is naar de mening van het bestuur zeer relevant: aankopen door de VBL moeten passen in de visie van het museum op de bestaande collectie en de uitbreidingswensen.

Aangezien ten tijde van de ALV van 25 mei 2011 (waarin de ALV zal worden gevraagd om instemming met dit beleidsplan) het collectiebeleid van het museum nog niet finaal is vastgesteld, zal het aankoopbeleid van de VBL ook nog niet definitief kunnen worden bepaald. Het streven is om het aankoopbeleid definitief vast te stellen in de loop van 2012.

8. Overig en afsluitend

De VBL heeft een lange bestaansgeschiedenis. Er zijn in de afgelopen decennia belangrijke bijdragen door de VBL aan het museum De Lakenhal verleend – zowel materieel als immaterieel. Er is alle reden om daar met trots op terug te blikken.

Het bestuur heeft evenwel de blik naar voren. In de komende jaren zijn er voor het museum belangrijke ontwikkelingen te verwachten: de renovatie/nieuwbouw en een veranderend cultureel klimaat zijn daar voorbeelden van. De VBL wil bij deze ontwikkelingen een betrouwbare en stimulerende partner zijn voor het museum.

Tot slot nog een overdenking. Over 7 jaar viert de VBL haar eeuwfeest. Het is ons aller streven om met de VBL die mijlpaal in optima forma te beleven. Stokoud en springlevend.